

în față și pe cotor.

Această ofertă este prezentată în acest număr al revistei și se putea procura cu 65 de lei de la Cartea Românească S.A. din București. Cheltuielile de expediție pentru provincie erau de 12 lei.¹¹

OCTOMBRIE-NOIEMBRIE 1939 / OCTOBER-NOVEMBER 1939

Abstract: *In the last issue of ONT magazine, the author makes a brief presentation of what the National Tourism Office meant in the interwar period. It was initiated in 1924 and in 1936, ONT acquires an organizational character, with a well-defined status, within the Ministry of Interior. ONT has taken the initiative to build tourist hotels and other buildings useful for tourism in balneary and tourist centers, meant to attract more visitors. We can also find the article that refers to the Romanian Popular Art, beautifully illustrated with 39 images, from which certain passages are selected: the costume, the carpets, the ceramics. Romanian Popular Music could not be missing from this theme: the lullaby, the carol, sorcova, doina, the wedding song, the ballads. This is how the soul life of the Romanian is depicted through songs.*

Keywords: *National Tourism Office, Rex Hotel in Mamaia, Romanian folk art, Romanian folk music*

„Primele încercări de legiferare din 1924 au avut la bază eforturile lui Emil Racoviță. Emanuel Bucuța și gen. Nicolae Vicol, proiectau un organism oficial, capabil să ofere îndrumări turistice la nivel național și să organizeze propaganda în țară și străinătate pentru a face cunoscut potențialul turistic din România.

Aceste încercări se concretizează în 1926, odată cu fondarea, prin legea sanitară, a Oficiului Național de Turism (ONT) care a fost încorporat în Ministerul Sănătății.

Sarcinile acestui Oficiu erau de a coordona activitatea stațiunilor balneo-climaterice din țară. Din lipsa resurselor financiare, ONT trece în 1930 în subordinea Direcției Educației Poporului din Ministerul Muncii și apoi la Ministerul Instrucției Publice.

În anul 1933, coordonarea activității turistice este încredințată *Consilieratului pentru pregătirea organizării turismului în România*, de pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri, care avea și sarcina stabilirii și organizării legăturilor internaționale în domeniul turismului.

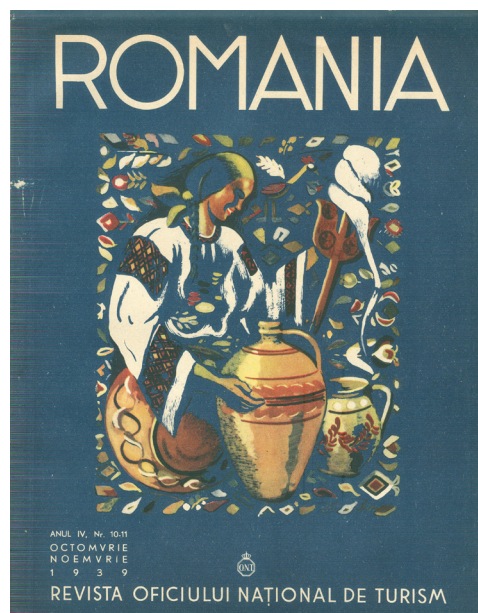

Fig. 1. Coperta revistei ONT dim octombrie – noiembrie 1939

¹¹ *Ibidem*, pag. 55

În anul 1936, ONT capătă caracter de organizație, cu un statut bine definit, în cadrul Ministerului de Interne, ca urmare a Legii pentru organizarea turismului, promulgată de regele Carol al II-lea, prin înaltul Decret regal nr. 322 din 29 februarie 1936.

Pe lângă Ministerul de Interne funcționau, ca instituții atașate:

- Oficiul Național de Turism
- Oficiul Național pentru Apărarea populației contra atacurilor aeriene
- Oficiul Emisiunilor radiofonice și al Cinematografiei
- Institutul General de Statistică

Legea promulgată de rege situa România, în perioada interbelică, în avangarda țărilor turistice ale Europei. În aceste condiții, ONT a luat inițiativa construirii de hoteluri turistice și alte edificii folositoare turismului în centrele balneare și turistice, menite să atragă mai mulți vizitatori, având ca principale atribuții:

- Studiarea mijloacelor de dezvoltare ale turismului, printr-o cooperare directă cu toate instituțiile de stat centrale, județene, comunale dar și private.
- Informarea publicului și coordonarea acțiunilor de propagandă turistică prin afișe, broșuri, reviste turistice, conferințe radio.
- Îmbunătățirea mijloacelor de transport, pentru a facilita circulația turiștilor români și străini.
- Controlul riguros al hotelurilor, pensiunilor, restaurantelor și caselor de adăpost, pentru asigurarea confortului necesar.
- Sprijinirea și crearea mijloacelor de comunicare menite să favorizeze turismul.
- Promovarea căilor ferate, a stațiunilor balneare și climaterice.
- Manifestări cu caracter sportiv, artistic, cultural sau economic, care pot contribui la atragerea turiștilor străini în România.

Darea în funcție în anul 1938 a **Hotelului Rex** din Mamaia, conceput de George Matei Cantacuzino, pe atunci arhitect-șef al Căilor Ferate Române, a fost considerată prima mare realizare a ONT.

Cu toate acestea, construcția Hotelului Rex a atras în epocă și unele critici în termeni moderați. În acest sens, regele Carol al II-lea nota enervat: *Înainte de masa care o dă Primăria la plaja Mamaia, m-am dus să vizitez hotelul ONT în construcție. E destul de bine, numai că nu au urmat sfatul meu, și din 130 de camere, n-au făcut decât 14 cu baie, ceea ce este o prostie. Își imaginează deșteptii ca Sergiu Dumitrescu (secretarul general al Ministerului de Interne), că dacă te scalzi în mare, n-ai nevoie de baie. Fac tărăboi pe această chestie.*

Veniturile pentru investițiile făcute de ONT erau alimentate din două surse distincte:

- Pentru amenajările turistice și diverse construcții, din bugetul anual.
- Pentru construcții de hoteluri, hanuri și cabane turistice, dintr-un fond special construit dintr-o suprataxă de 2% aplicată pe biletele de călătorie ale administrațiilor CFR, Navigația Fluvială Română, Serviciul Maritim Român și Liniile de transport aerian.

Conducerea și administrația ONT revenea unui Președinte, secondat de un Comitet de Direcție compus din 5 persoane, numite prin Decret regal, la recomandarea Ministerului de Interne.

În anul 1936, prin cele 21 de puncte de frontieră au intrat în România 104 427 călători străini, față de 54 738 români plecați în străinătate.

În cele 74 de hoteluri ale Capitalei, s-au cazat în anul 1936 un număr de 206.337 călători, dintre care 182 759 români și 23 585 străini, iar în intervalul 1 iunie - 1 octombrie al acestui an, cele 208 stațiuni baleo-climaterice și turistice au primit 405.450 de vizitatori români și 34 366 străini.

Din 1867 și până la izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, România a participat la 14 expoziții internaționale, iar în perioada interbelică la expozițiile de la Barcelona, Bruxelles, Paris și New York.

La Expoziția de la Paris din 1937, de care s-a ocupat sociologul Dimitrie Gusti, peste 20 de milioane de vizitatori au putut admira, vreme de șapte luni cât a fost deschisă expoziția, concepția expozițională a țării noastre. România a obținut 236 de premii, ocupând în clasament locul 11 din 48 de state participante¹².

În anul 1945, Hotelul Rex a purtat numele *Casa de Odihnă 1 Mai*. După anul 1960, comuniștii l-au redenumit *Internațional*, nume păstrat până în anul 1990. După 1990, ONT Mamaia s-a transformat în S.C. Mamaia S.A., preluând patrimoniul acesteia, inclusiv Hotelul Internațional, care a revenit la denumirea inițială Grand Hotel Rex.

În august 2006, Grand Hotel Rex a fost cumpărat de firma Tycoon Imobiliar, care a investit pentru a-l aduce la standarde occidentale, cu servicii și confort de cinci stele, pentru vacanțe de lux sau întâlniri de afaceri.

Demn de semnalat este și faptul că restaurantul de la Rex era deservit de personal de specialitate, care provenea de la Hotelul Aro din Brașov, vestit pentru calitate profesională.

Dacă revenim la revista ONT, trebuie să menționăm faptul că se pare că ultimul număr al revistei a fost din mai 1940, după care nu a mai apărut, datorită dificultăților teritoriale în care țara noastră a fost supusă de a ceda teritorii din România Mare. Revista ONT din octombrie-noiembrie 1939 este ultima de care dispunem și pe care o vom analiza cu articolele cele mai importante.

Un subiect deosebit de important este redactat de un specialist de mare valoare, **George Oprescu** (care a scris o lucrare în patru volume pe care a intitulat-o *Manual de Istoria Artei*, publicată în anul 1943). Articolul se referă la **ARTA POPULARĂ ROMÂNEASCĂ**, frumos ilustrată cu 39 de imagini, din care vom selecta anumite pasaje:

„O constatare mai înainte de a trece în revistă, în chip sumar, formele pe care le ia arta populară: fie că este vorba de creștături în lemn, de broderii, de țesături, de covoare, de ceramică, de ouăle încondeiate ori de icoanele pe sticlă, totul se ține și formează un ansamblu armonios. Românul nu este singurul neam care a simțit nevoia să adauge obiectelor de uz obișnuit, costumului sau locuinței, ceva în care să se exprime nevoia de frumusețe, el este însă poate singurul care în toate direcțiile si-a manifestat deopotrivă talentul.

¹² *Istoria ONT*, pag. 1-7

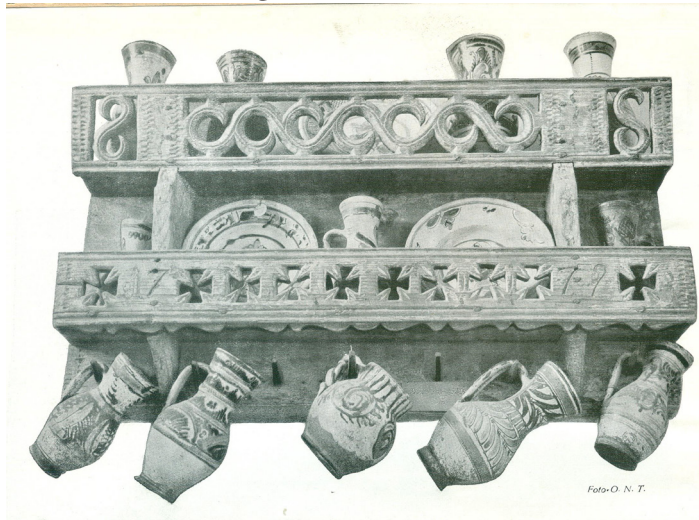

Fig. 2. Blidar din Transilvania

Dintre obiectele de artă țărănească ce posedăm astăzi și care se deosebesc prin calitatea lor, rareori vreunul va aparține unei epoci anterioare secolului al XVIII-lea. Putem totuși presupune că printre cele nedatate ar exista și exemplare mai vechi. Iar dacă este vorba de tehnica cu care sunt executate, de anumite motive ornamentale, de anumite forme, este sigur că mare parte dintre ele au precedat cu mult fondarea statelor române.

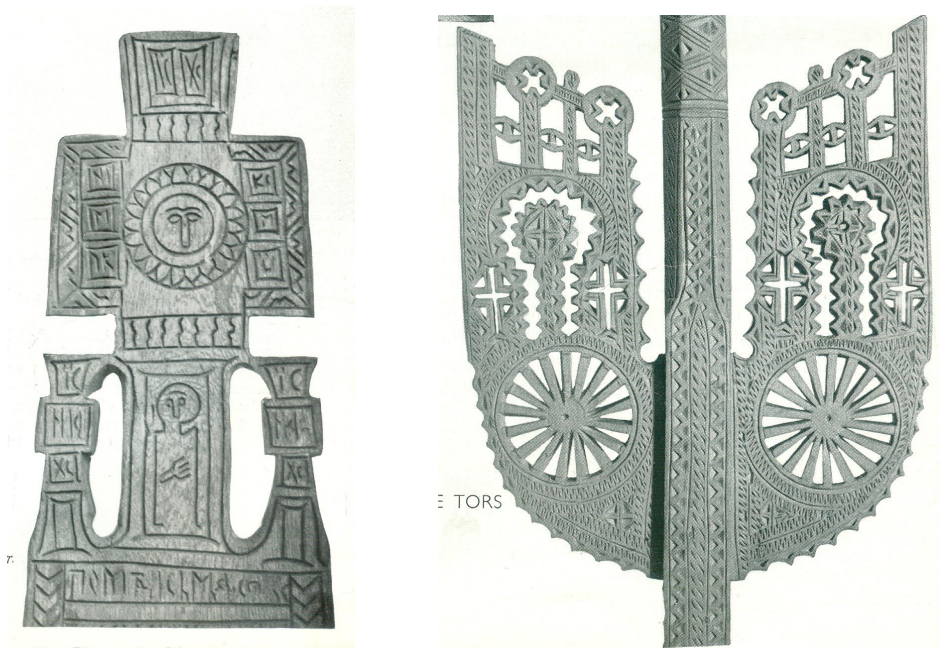

Fig. 3. Troiață și detaliu de furcă de tors

Obiectele cele mai semnificative și cele mai prețioase apar în câteva regiuni precum: în Oltenia, la muntenii din stânga Oltului, până către hotarele Prahovei, în Transilvania și mai ales în țara Hațegului, în jurul Sibiului, în jurul Brașovului și în nord, prin Maramureș. Banatul, Bucovina și Basarabia sunt și ele centre importante, ultimile două pentru scoarțe. Să încercăm să caracterizăm în câteva cuvinte fiecare din manifestările artei țărănești dela noi.

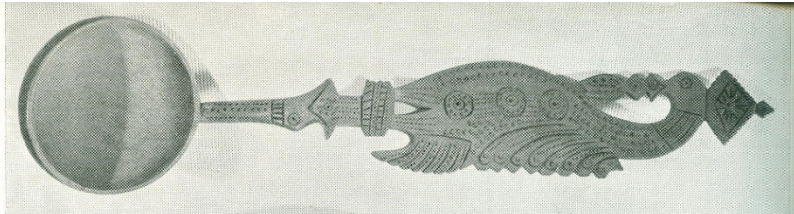

Fig. 4. Lingură de lemn

Să începem cu **încrestăturile**. Sub forma unor ornamente de caracter geometric, trase cu compasul și cu rigla și tăiate cu cuțitul, ele împodobesc multe din obiectele uzuale, îndeosebi furca de tors, băta, căușul de băut apă, fluierul și alte obiecte. Încrestăturile nu se mărginesc numai la aceste obiecte de mici dimensiuni. Ea se aplică la casă, la gard și la poarta prin care se intră în curte, la mobilier și la troițele care dau un aspect atât de original drumurilor din anumite regiuni și mai ales cimitirelor sătești.

Costumul de astăzi, acolo unde s-a mai păstrat, nu poate fi mult deosebit de costumul pe care l-au purtat moșii și strămoșii noștri. Elementele lui principale se pot observa în basoreliefurile de pe columna lui Traian, unde sunt reprezentați dacii.

Mă voi opri asupra broderiilor care împodobesc în culori vii, atunci când este vorba de o femeie tânără, și mai închise când este vorba de o femeie în vârstă. S-ar părea că umărul este ceea ce interesează mai ales, fiindcă aici sunt concentrate motivele cele mai variate. În anumite regiuni, cum ar fi Bucovina, se întâlnesc frecvent flori și chiar animale. Ele sunt executate în mătase, în lână, în fire de argint și aur, cu fluturi și cu arniciu de diverse culori.

S-a afirmat că românul are un simț deosebit al măsurii și armoniei în lucrurile ieșite din mâna lui. Un exemplu este felul ingenios în care este distribuită broderia pe o cămașă, raportul dintre părțile brodate și cele albe, care pun în valoare pe cele dintâi. Haina bărbătească comportă puține ornamente.

Fig. 5. Femeie torcând

Fig. 6. Covor din Basarabia

Covoarele și scoarțele sunt poate cele mai prețioase produse și cele mai apreciate în toată lumea, ale țărâncii noastre. Centrele care s-au distins îndeosebi prin fabricarea lor sunt Oltenia și Basarabia. Orice scoarță românească are o bordură. Ea este simpă, dublă sau triplă în Oltenia, însă mai îngustă și rareori dublă sau triplă în Basarabia. Bordura este țesută în același timp cu fondul, sau separat de el și cusută mai pe urmă părții centrale. Rolul ei este să servească de cadru, să pună în valoare compoziția centrală. În bordură se întâlnesc uneori ornamente geometrice, dar mai ales ramuri cu frunze și flori, care șerpuiesc de jur împrejurul covorului. În mijloc apar buchete de flori imitate după natură. Dar întâlnim și animale domestice și uneori personaje, cum ar fi o horă, o nuntă. În covoarele basarabene, compoziția este cea mai încărcată, chiar și culorile de care se servește artistul sunt deosebite față de cele din Oltenia. Faptul că mai toate lănurile erau colorate cu sucuri vegetale, iar flora celor două provincii este destul de deosebită, are drept consecință această diferență în aspectul și calitatea tonurilor. Olteanca își face despre un covor o idee mai potolită, mai unitară, mai armonioasă, deci mai clasică, pe când basarabeanca este mai personală, mai lirică, adică mai romantică.

O importanță tot atât de mare în arta noastră o are **ceramica**. Din toate timpurile, cu sute și chiar cu mii de ani înainte de formarea primelor state românești, s-au produs în aceste locuri vase de lut, arse sau nearse, smălțuite sau nesmalțuite, de forme variate, pentru că în țara noastră se găsea un excelent pământ pentru fabricarea acestor vase. În România predomină două stiluri, despărțite între ele prin coama Carpaților. La sud se găsesc forme și decoruri în legătură cu splendida ceramică orientală și mediteraneană. Atât smalțul întrebuițat, cât și ornamentele, fac din străchinile și farfuriile țaranilor noștri obiecte demne de a figura alături de ceramica de caracter rustic a Asiei Minore sau a Persiei. Vasele de mari proporții, prin forma lor armonioasă, au multe puncte comune cu ceramica clasică mediteraneană. Dincolo de munți, în Ardeal, este mai greu să despartii ceea ce aparține românului, de ceea ce aparține sasului și secuului. În fond, aceste trei neamuri, ducând o viață comună și având împreună nenumărate legături, au împrumutat de multe ori unii de la alții forma și decorul obiectelor uzuale.

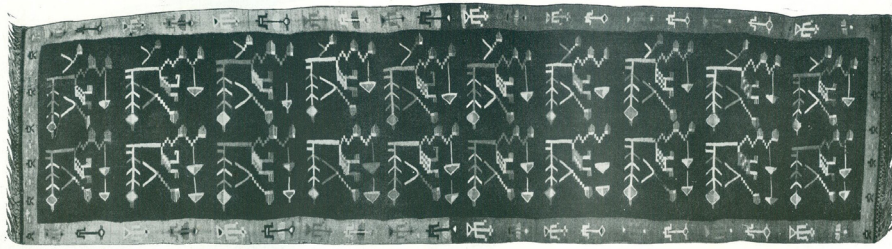

Fig. 7. Cover Oltenesc

Arta țărănească este azi în decadență față de trecut, nu însă în toate părțile. Bărbatul și mai ales femeia, la țară, au un spirit mai conservativ. Dacă în zilele de lucru se pune un costum orășenesc, de multe ori Duminicile, până și cei mai tineri își scot din lăzi hainele înflorite și cu ele merg la horă.

Arta populară constituie aspectul nostru cel mai reprezentativ, sub care ar trebui să ne cunoască străinii, ei care nu aud despre noi decât calomniile dușmanilor, ori complimente fade.

Când tristețea sau descurajarea ne apasă, când prezentul devine greu de suportat, spre ele ne întoarcem, cu încredere și cu recunoștință, privirile¹³.

Nu putea lipsi din această temă **MUZICA POPULARĂ ROMÂNEASCĂ**, pe care o tratează cu multă atenție autorul acestui articol, G. Breazul, din care vom consemna câteva idei interesante:

„În această abundență de artă, ce minunează și încântă, în adâncul celor făptuite de mâna omului de la sat, în fiecare fibră, se ascunde ecoul din versul românului. Muzica populară românească izvorăște sau are directe legături cu viața sufletească a poporului, ea este o formă de manifestare psihică populară. Plăsmuirile melodice românești s-au definit, odată cu structurarea sufletului poporului, ca forme proprii și caracteristice de manifestare, de exprimare și afirmare ale firii românești. Astfel s-a înfăptuit o tradiție muzicală românească.

Nu se pot concepe, în tradiția muzicală românească, valori expresive fără sigiliul firii neamului.

Cântecul de leagăn, colinda, cântecul de stea, sorcova, doina, cântecul de nuntă, baladele, astfel se înfățișează viața sufletească a românului în cântecul său, astfel oglindește cântecul forme caracteristice ale sufletului românesc.

Trăsăturile specifice care diferențiază natura psihică a românului DORUL, JALEA, URÂTUL, sunt elemente proprii, preferate și frecvente în manifestările muzicii populare românești¹⁴.

¹³ Revista Oficiului Național de Turism, anul IV, nr. 10-11, octombrie - noiembrie 1939, *Arta Populară Românească*, George Oprescu, pag. 2-20

¹⁴ *Ibidem*, pag. 21-22

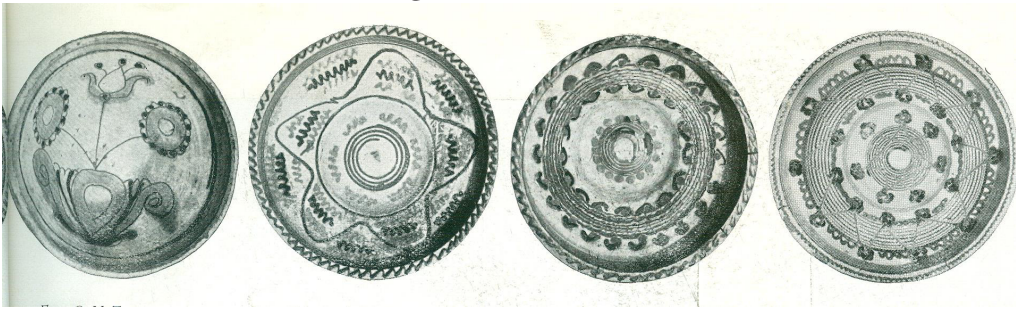

Fig. 8. Blide smălțuite

Ernest Bernea abordează și el acest subiect, pe care îl intitulează **ARTA ÎN CIVILIZAȚIA SĂTEASCĂ.**

El menționează o concluzie interesantă: „Românul are un deosebit simț artistic. Simțirea și îndemânarea, gustul și ochiul său, l-au ridicat între neamuri pe treptele superioare ale creației artistice.

Deși este un produs colectiv și anonim, arta populară românească este expresia unei sete de frumusețe, este un îndemn la viață înălțată și pură. Artă populară românească are un sens și o valoare proprie.”¹⁵

În finalul revistei sunt menționate mai multe evenimente legate de turism, precum Inaugurarea biroului ONT de la Istanbul și Acordul turistic între România, Turcia, Grecia și Iugoslavia.

¹⁵ *Ibidem*, pag. 23-24